

**การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
และ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**

* สุริยะพงศ์ พงศ์ลัทธิศักดิ์

ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 612/2533 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2533 เรื่อง การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และคำสั่งที่ วก 613/2533 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2533 เรื่องการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นมา ซึ่งทำให้ระเบียบการประเมินผลต้องเปลี่ยนแปลงตาม ดังนั้น ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลดังกล่าวให้ถ่องแท้ และสามารถปฏิบัติได้

สาระสำคัญเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลมี ดังนี้

หน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน ในการดำเนินการวัดและประเมินผล

1. พิจารณาคำอธิบายรายวิชาเพื่อเขียนหัวข้อเรื่องเป็นรายบท และเรียงลำดับหัวข้อเรื่องตามความเหมาะสม
2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องที่เป็นรายบทและสอดคล้องกับจุดประสงค์ประจำวิชาในหลักสูตร เพื่อครูผู้สอนจะได้นำไปกรอกลงในสมุด รบ. 3 หน้า 6
3. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ (ที่เขียนขึ้นในขั้นที่ 2) เฉพาะที่เป็นจุดประสงค์สำคัญหรือจุดประสงค์ปลายทาง เพื่อใช้เป็นแนวทางวัดผลกลางภาคและปลายภาคเรียน ซึ่งครูผู้สอนจะนำไปกรอกลงในสมุด รบ. 3 หน้า 6
4. กำหนดอัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาคกับปลายภาค ของแต่ละรายวิชาครูผู้สอนจะนำอัตราส่วนดังกล่าวไปกรอกลงใน รบ. 3 หน้า 4 ส่วนบน
5. จัดทำข้อสอบวิชาบังคับแกน (ม. ต้น) วิชาบังคับ (ม. ปลาย) ไว้ใช้

* นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการวัดผลการศึกษา ภาคพิเศษ รุ่นที่ 6 (พ.ศ. 2536) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

หน้าที่ของครูผู้สอนในการดำเนินการวัดและประเมินผล

1. ครูผู้สอนเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำวิชาทั้งหมด (กำหนดโดยกลุ่มโรงเรียน) ลงใน รบ. 3 หน้า 6 ส่วนบน ที่เป็นช่องว่าง
2. ครูผู้สอนพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ (ในขั้นที่ 1) ว่า จุดประสงค์ใดควรเป็นจุดประสงค์ก่อนหรือหลังวัดผลกลางภาค แล้วนำเฉพาะเลขข้อของจุดประสงค์ดังกล่าว กรอกลงในสมุด รบ. หน้า 6 ส่วนล่างตรงจุดประสงค์สอบเก็บคะแนนก่อน และหลังวัดผลกลางภาค
3. ครูผู้สอน กำหนดคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่จะประเมิน โดยเน้นความรู้สึกและคุณภาพของการแสดงออกให้ชัดเจน แล้วกรอกรวบรวมความดังกล่าวลงในสมุด รบ. หน้า 6 ส่วนล่าง ตรงคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4. ครูผู้สอนกำหนดอัตราส่วนย่อยเฉพาะคะแนนระหว่างภาคซึ่งมี 3 ส่วน คือคะแนนรายจุดประสงค์ (คะแนนของจุดประสงค์ก่อนและหลังกลางภาค) คะแนนวัดผลกลางภาคและคะแนนคุณลักษณะ แล้วนำไปกรอกลงในสมุด รบ. 3 หน้า 5 ส่วนบน ดังตัวอย่าง
 กลุ่มโรงเรียน กำหนดอัตราส่วนคะแนนระหว่างภาคเรียน : ปลายภาคเรียน = 60:40
 ครูผู้สอน อาจกำหนดอัตราส่วน เป็น คะแนนรายจุดประสงค์ : คะแนนวัดผลกลางภาค : คะแนนคุณลักษณะ = 20 : 30 : 10
5. ครูผู้สอนนำเลขข้อของจุดประสงค์ที่แยกเป็นส่วน ๆ (4 ส่วน) และรวมถึงคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่จะประเมิน (1 ส่วน) ในสมุด รบ. 3 หน้า 6 ส่วนล่าง กรอกลงในช่องต่าง ๆ ของสมุด รบ. 3 หน้า 4 และ 5 แล้วทำการวัดผลประเมินผลเป็นระยะ ๆ จนสิ้นภาคเรียน

แนวปฏิบัติของครูผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินผลประจำวิชาที่สอน

1. การวัดผลรายจุดประสงค์ ครูผู้สอนจะทำการวัดผลรายจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนผ่านเกณฑ์การเรียนรู้ในแต่ละจุดประสงค์หรือไม่ และให้ทำการจัดเก็บคะแนนเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ แล้วบันทึกใน รบ. 3 ตามตัวอย่างหน้า 7 ของแบบพิมพ์ ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ให้ครูผู้สอนทำการซ่อมเสริมแต่ไม่ต้องปรับแก้คะแนน ถ้าหากนักเรียนขาดสอบในรายจุดประสงค์นั้น ให้ถือว่าสอบครั้งนั้นมีคะแนนเป็น “0”

ข้อพึงระวัง ถ้าในการทดสอบครั้งใดต้องการเก็บคะแนน ครูผู้สอนจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน

2. การวัดผลกลางภาค ให้ทำการวัดผลตามจุดประสงค์ที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด ผลการสอบกลางภาคนี้ ถ้านักเรียนสอบได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม ครูผู้สอนจะต้องทำการสอน

ซ่อมเสริมและสอบแก้ตัวให้กับนักเรียนในจุดประสงค์ที่นักเรียนสอบไม่ผ่าน โดยสอบแก้ตัวได้เพียงครั้งเดียวและผลการสอบแก้ตัวให้โดยรวมแล้วไม่เกินครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม แล้วนำคะแนนมารอกรบันทึกลงใน รบ. 3 ตามตัวอย่างในหน้า 8 ของแบบพิมพ์

3. การประเมินคุณลักษณะ ให้ทำการประเมินตลอดภาคเรียนโดยเป็นการประเมินการแสดงออกเป็นประจำด้วยความชื่นชม ไม่ใช้การสอบวัดด้วยข้อสอบ แบบฝึกหัด รายงาน เวลาเรียน หรือ จำนวนครั้งที่แสดงออก แต่เป็นระดับคุณภาพของการแสดงออก โดยคะแนนคุณลักษณะนี้จะทำการจัดเก็บตามคุณลักษณะที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา เช่น วิชาพลศึกษา จะวัดด้าน การรักษาระเบียบวินัย การรักษาสภาพ ตรงต่อเวลา แต่วิชาคณิตศาสตร์ จะวัดด้าน ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นระเบียบ ความตั้งใจ เป็นต้น

4. การวัดผลปลายภาค วัดตามจุดประสงค์ที่กลุ่มโรงเรียนกำหนดการกรอกคะแนนจะทำเหมือนวัดผลกลางภาค หรือจะลงเฉพาะผลการสอบก็ได้ (ควรแจ้งรายละเอียดของคนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน หรือ คนที่ไม่ได้รับผลการประเมิน เพื่อความสะดวกในการแก้ไขผลการเรียน)

ในการประเมินผลการเรียนของนักเรียนนั้น เราจะแปลคะแนนที่ได้ของนักเรียนออกมาเป็นระดับผลการเรียนเพื่อทำการขออนุมัติผลการเรียนจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยจะใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนดังนี้

4	หมายถึง	ผลการเรียนดีมาก
3	หมายถึง	ผลการเรียนดี
2	หมายถึง	ผลการเรียนปานกลาง
1	หมายถึง	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
0	หมายถึง	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

ในการประเมินผลการเรียนนั้น ให้ถือว่าร้อยละ 50 ของคะแนนรวมในการวัดผลระหว่างภาคกับปลายภาค เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำคือระดับผลการเรียนเป็น 1 สำหรับการให้ระดับผลการเรียน 1-4 นั้น ครูสามารถปรับช่วงคะแนนร้อยละตามธรรมชาติและความเหมาะสมของแต่ละรายวิชา โดยไม่ต้องยึดตามตัวอย่างในหน้า 8 รบ. 3 แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

ในกรณีที่นักเรียนไม่ได้รับการตัดสินผลการเรียน คือ ได้ผลการเรียน ร หรือ มส นั้น ครูผู้สอนจะให้ผลการเรียนดังกล่าวต้องเป็นไปตามกรณีต่อไปนี้ คือ

ผลการเรียน ร หมายถึงรอการตัดสินหรือยังตัดสินไม่ได้ซึ่งนักเรียนบกพร่องในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ขาดสอบวัดผลกลางภาค
2. ขาดสอบวัดผลปลายภาค

3. ไม่ได้ส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ สำหรับงานนั้นครูต้องพิจารณาเลือกเฉพาะชิ้นงานที่เห็นว่าสำคัญต่อการเรียนรู้ในรายวิชานั้นๆ และจะต้องคำนึงถึงเวลาในการทำงานเพราะนักเรียนอาจมีงานในรายวิชาอื่นๆ ด้วย ซึ่งชิ้นงานที่จะส่งผลให้นักเรียนได้ผลการเรียน “ร” นั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา ว่าชิ้นงานเหล่านั้นจะสมควรหรือไม่สมควรอนุมัติ

4. มีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้ เช่น ผลผลิตทางการเกษตรยังไม่ถึงฤดูเก็บเกี่ยว หรือ นักเรียนป่วยกระทันหัน

หมายเหตุ

1. หากชิ้นงานของจุดประสงค์ใดที่ไม่ได้รับอนุมัติจากหัวหน้าสถานศึกษา และนักเรียนไม่ได้ส่งงานหรืองานไม่เรียบร้อย จะให้นักเรียนติด “ร” ไม่ได้ แต่จะให้นักเรียนได้รับคะแนน 0 หรือคะแนนตามสภาพของชิ้นงานในจุดประสงค์นั้นๆ

2. ในจุดประสงค์ใดที่นักเรียนไม่ได้เข้ารับการประเมินในการวัดผลรายจุดประสงค์ จะให้นักเรียนติด “ร” ไม่ได้ แต่จะให้คะแนนในจุดประสงค์นั้นเป็น 0 (ไม่ใช่ได้ระดับผลการเรียน 0)

ผลการเรียน มส หมายถึง ไม่มีสิทธิ์เข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน

นักเรียนจะมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งให้คิดเวลาเรียนเต็ม 18 สัปดาห์ ใน 1 ภาคเรียน จึงจะมีสิทธิ์เข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน

ในกรณีที่เวลาเรียนของนักเรียนมากกว่าร้อยละ 60 แต่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จะมีสิทธิ์เข้ารับการประเมินผล ปลายภาคเรียนได้ จะต้องมีความสมบูรณ์ดังนี้

1. เวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 เพราะเหตุสุดวิสัย เช่น ป่วย, ไปราชการอื่นตามคำสั่ง

2. ได้รับการสอนซ่อมเสริมจากอาจารย์ประจำวิชา

3. ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าสถานศึกษาให้เข้าสอบได้

ส่วนนักเรียนที่มีเวลาเรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 จะไม่มีสิทธิ์ขอเข้ารับการประเมินผล ปลายภาคเรียนได้เลย

การประเมินผลการเรียนกิจกรรมของนักเรียน

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเรียนกิจกรรมภาคเรียนละ 2 กิจกรรม โดยต้องเรียนกิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือกอย่างละ 1 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมบังคับ ประกอบด้วย

กิจกรรมลูกเสือ, เนตรนารี, ยุวภาษา, ผู้บำเพ็ญประโยชน์

2. กิจกรรมเลือก เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจะต้องจัดขึ้นตามความสมัครใจของ
ผู้เรียน และเป็นกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการ เช่น กิจกรรมกีฬา, คณิตศาสตร์,
ศิลปศึกษา, หมากรุกไทย ฯลฯ

สำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะเรียนกิจกรรมภาคเรียนละ 1 กิจกรรม
โดยจะต้องเรียนกิจกรรมบังคับ (ลูกเสือ, เนตรนารี, รักษาดินแดน, ผู้บำเพ็ญประโยชน์) อย่างน้อย 1
ภาคเรียน โดยปกติ โรงเรียนนิยมจัดให้เรียนเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา และภาคเรียนที่เหลือให้เรียน
กิจกรรมเลือก

การตัดสินผลการเรียนกิจกรรมนั้น จะมีผลการประเมินเป็น “ผ” หรือ “มผ”

“ผ” หมายถึง ผ่านเกณฑ์การประเมิน

“มผ” หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลผ่านกิจกรรม

1. มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผ่านจุดประสงค์ที่สำคัญของกิจกรรมที่กำหนด โดยจุดประสงค์นั้นจะต้องไม่
อยู่ในแผนการจัดกิจกรรมและได้รับการเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา

การแก้ไขผลการเรียน

นักเรียนจะต้องดำเนินการแก้ไขผลการเรียน “0”, “ร”, “มส” ให้เสร็จสิ้นภายในภาค
เรียนถัดไป นับตั้งแต่เปิดภาคเรียน

การแก้ “0”

สถานศึกษาจะจัดเปิดสอบให้นักเรียนแก้ “0” ได้ 2 ครั้ง ภายในภาคเรียนถัดไป
โดยครั้งแรกจะต้องจัดดำเนินการภายใน 2 สัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนและครั้งที่ 2 ให้สถาน
ศึกษาจัดเปิดตามความเหมาะสม

ครูผู้สอนดำเนินการแก้ “0” ให้นักเรียน โดยสอนซ่อมเสริมและแก้ไขในจุด
ประสงค์ ที่นักเรียนไม่ผ่าน และให้นักเรียนได้ผลการสอบแก้ตัวได้ไม่เกิน 1

ถ้านักเรียนทำการสอบแก้ “0” ครบสองครั้งตามประกาศของสถานศึกษาแล้ว
ยังไม่ผ่าน ถ้าเป็นวิชาบังคับแกนภาษาไทย และสังคมศึกษาสำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น และวิชา
บังคับทั้งหมดสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนจะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ ถ้าเป็นวิชาอื่นๆ
นักเรียนอาจจะลงทะเบียนเรียนซ้ำหรือไม่ก็ได้ ถ้าหน่วยการเรียนสะสมที่ได้ครบเกณฑ์การจบหลักสูตร
หรืออาจจะเปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ถ้าเป็นรายวิชาบังคับเลือกหรือเลือกเสรี

การแก้ “ร”

นักเรียนดำเนินการแก้ “ร” กับอาจารย์ประจำวิชา โดยทำงานส่งตามจุด
ประสงค์ที่ติดค้าง โดยไม่กำหนดจำนวนครั้งแต่ต้องให้เสร็จสิ้นภายใน 1 ภาคเรียน

ผลการแก้ “ร” จะมีได้ 2 กรณี คือ

1. ได้ 0-1 ถ้าไม่ใช่ “ร” เพราะเหตุสุดวิสัย
2. ได้ 0-4 ถ้าเป็น “ร” เพราะเหตุสุดวิสัย และต้องแจ้งสาเหตุนั้น ๆ

มาให้ผู้บริหารทราบด้วยเพื่อขออนุมัติเป็นราย ๆ ไป

ในกรณีที่ผลการแก้ “ร” แล้วได้ “0” นักเรียนจะมีสิทธิ์ลงทะเบียนสอบแก้ “0” ได้ 2 ครั้ง ภายในภาคเรียนนั้น ๆ

ถ้านักเรียนไม่ดำเนินการให้เสร็จสิ้น จะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ เพื่อให้ได้รับการอนุมัติผลการเรียน จะได้เข้าเกณฑ์การจบหลักสูตร

การแก้ “มส”

อาจารย์ประจำวิชาจะต้องสอนซ่อมเสริมให้กับเด็ก แล้วทำการแก้ไขผลการเรียนของเด็ก ซึ่งในการได้รับผลการเรียน “มส” ของเด็กนั้นมี 2 กรณี คือ

1. เวลาเรียนตั้งแต่ร้อยละ 60 แต่ไม่ถึง ร้อยละ 80 แก้ได้ผลการเรียน “0” หรือ “1” ถ้าหากแก้ได้ “0” นักเรียนจะมีสิทธิ์ลงทะเบียนแก้ “0” ได้ 2 ครั้ง ภายในภาคเรียนนั้น ๆ
2. เวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 60 นักเรียนจะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ

หมายเหตุ

การลงทะเบียนขอแก้ไขผลการเรียน “0”, “ร”, “มส” นั้น ผู้บริหารสามารถขยายเวลาได้อีก 1 ภาคเรียน ถ้ามีเหตุอันจำเป็น

การเรียนซ้ำ

นักเรียนจะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ ในรายวิชาที่ยังแก้ไขผลการเรียนไม่เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่โรงเรียนกำหนด เหมือนกับการลงทะเบียนวิชาเรียนอื่น ๆ ทั่วไป โดยใช้เวลาในการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. สอนในเวลาเรียนตามปกติ
2. สอนในภาคฤดูร้อน
3. สอนในเวลาว่าง

ซึ่งเกณฑ์การประเมินจะเหมือนกับการประเมินสำหรับการเรียนตามปกติ (ตัดเกรดเหมือนกัน) แต่ในการสอนนั้น ครูผู้สอนจะต้องสอนให้ครบตามเวลาเรียน 20 สัปดาห์ เช่น เวลาเรียนวิชา พ 101 มี 1 คาบต่อสัปดาห์ ครูผู้สอนจะต้องสอนเด็กให้ครบ 20 คาบ วิชา ส 101 มี 2 คาบ/สัปดาห์ ต้องสอนให้ครบ 40 คาบ

การแก้ไขผลการเรียน “มผ”

ตามระเบียบว่าด้วยการประเมินนั้นไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการแก้ไขไว้ แต่ควรดำเนินการให้เร็วที่สุด ซึ่งในการแก้ไขนั้น ครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมให้กับนักเรียน

หมายเหตุ

ถ้านักเรียนไม่ทำการแก้ไขผลการเรียน “0” ในวิชาบังคับแกนภาษาไทยและสังคมศึกษา ใน ม. ต้น วิชาบังคับทุกรายวิชาใน ม. ปลาย แก้ “ร”, “มส”, “มผ” แล้วจะไม่จบหลักสูตร

บรรณานุกรม

- วิชาการ, กรม คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรุงเทพมหานคร, กรมวิชาการ พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2535. 231 หน้า
- วิชาการ, กรม คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรุงเทพมหานคร, กรมวิชาการ พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2535. 235 หน้า
- วิชาการ, กรม คู่มือการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 กรุงเทพมหานคร, กรมวิชาการ พ.ศ. 2535. 143 หน้า
- ศึกษาธิการเขต, สำนักงานศึกษาธิการเขตการศึกษา 10 คู่มือประเมินผลการเรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) กรุงเทพมหานคร ยุติธรรมออฟเซต พ.ศ. 2533. 100 หน้า
- สมนึก ภัททิยธนี การวัดผลการศึกษา ภาพลัทธิ : ประสุมการพิมพ์ 2537; 264 หน้า